

Mövzu: 12

**SOSIAL PEDAQOGİKADA UŞAQLARIN TIPOLOGİYASI VƏ
DİFERENSİV YANAŞMALAR**

Plan:

- 1. BMT-nin uşaq hüquqları haqqında konvensiyası**
- 2. Uşaq hüquqları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu**
- 3. Sosial pedaqogikada yetim uşaqların tərbiyəsi problemi**
- 4. Sosial pedaqogikada miqrant uşaqların tərbiyəsi**
- 5. “Çətin uşaqlar” problemi və onun sosial-pedaqoji məsələləri**

İstifadə olunan ədəbiyyat:

1. Ağayev Ə.Ə., Rzayeva Y.T. və b. Sosial pedaqogika. Bakı, 2008
2. Əlizadə H.Ə., Mahmudova R.M. Sosial pedaqogika. Dərslik, Bakı, 2013
3. İsmixanov M., Vəliyeva S. Sosial pedaqogika. Bakı, 2013
4. Rüstəmov F., Paşayev Ə. Pedaqogika. Bakı, Elm və təhsil, 2010
5. İbrahimov F.N., Hüseynzadə R.L. Pedaqogika. Bakı, 2012

1. BMT-nin uşaq hüquqları haqqında konvensiyası

20 noyabr 1989-cu ildə BMT-nin Baş Assambleyası tərəfindən qəbul edilmişdir. Uşaq hüquqları Konvensiyası – BMT tərəfindən qəbul edilmiş bir saziş olaraq, dünyanın hər bir yerində yaşayan uşaqlara konvensiya ilə müəyyən edilmiş hüquqları təmin edir. Konvensiya uşaqların yaşaması və inkişafı üçün zəruri olan minimum standartları müəyyən edir. Konvensiyanın ratifikasiya etmiş bütün dövlətlər bu öhdəlikləri yerinə yetirməlidirlər. Onlar daimi xüsusi təşkil edilmiş Uşaq Hüquqları Komitəsinə hesabat və həyata keçirdikləri bütün işlər haqda məlumat verirlər. Bu Konvensiya uşaqların hüquqlarını təmin edən birinci universal kodeksdir. O, uşaq hüquqlarına dair bütün məsələləri bir sənəddə cəmləşdirib.

Konvensiya uşaqların iqtisadi, sosial, mədəni və hətta siyasi hüquqlara malik olmasını vurğulayır. Əsasən uşaq hüquqlarının qeyri-formal tədris prosesi vasitəsi ilə öyrədilməsi üçün yazılmasına baxmayaraq, bu vəsait çox asanlıqla və müvəffəqiyyətlə məktəblərdə də istifadə edilə bilər. Bu vəsaitdən istifadə edərək və öz yaradıcılıq qabiliyyətinizi əlavə edərək siz tədris prosesini lazımi istiqamətə yönəldə bilərsiniz. Giriş hissədən sonra siz Konvensiya tərəfindən qorunan hüquqların bölündüyü 4 kateqoriya ilə yaxından tanış olacaqsınız.

Uşaq hüquqları Konvensiyası 54 maddədən ibarətdir. Onların hər biri ayrı-ayrı hüquqlar haqda məlumat verir. Bütün hüquqlar 4 geniş kateqoriyaya bölünə bilər:

İnkişaf hüquqları – bu hüquqlar uşaqların öz potensiallarının tam inkişafına olan ehtiyaclarını təmin edir. Bura, məsələn, təhsil almaq, oynamaq və istirahət etmək, mədəni tədbirlərə cəlb edilmə və iştirak etmə, məlumat əldə etmək, azad fikir və din hüquqları aiddir.

Müdafiə hüquqları – bu hüquqlar uşaqları müxtəlif növ zorakılıq və istismardan qorumalıdır. Bu hüquqlar, məsələn, qaçqın uşaqlara qayğının göstərilməsi, zorakılıq, cəzalandırma, hərbi münaqişələrə cəlb edilmə, uşaq əməyinin istismarı, narkotik maddələrin istifadəsi və istismar kimi məsələləri əhatə edir.

İştirak hüquqları – bu hüquqlar uşaqlara yaşadıkları cəmiyyətdə fəal iştirak etməyə imkan yaradır. Bunlar azad fikir söyləmək, onların həyatlarına təsir göstərən hallarda öz sözlərini demək, birləşmək və assosiasiyalar əmələ gətirməkdir. Uşaqların

bacarıqları inkişaf edərkən onların cəmiyyətdə fəal iştirakı və bunun üçün imkanları daha da artır. Bu da məsuliyyətli vətəndaş kimi yetişməkdə onlara yardım edəcək.

Yaşamaq hüquqları – bunlara uşaqların yaşamaq və bunun üçün lazımı tələbatları təmin etmək hüquqları aiddir; həmçinin adekvat yaşayış standartları, qida və tibbi xidmətə malik olmaq kimi hüquqlar da bura aiddir.

2. Uşaq hüquqları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycanda uşaqlar dövlətin və cəmiyyətin daim diqqət mərkəzindədir. Uşaq problemlərinin ardıcıl həlli ölkəmizdə bu sahədə həyata keçirilən dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biridir. Uşaqlara qayğının gücləndirilməsi, uşaq problemlərinə vətəndaş cəmiyyəti qurumlarının da diqqətinin artırılması məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2008-ci il 22 dekabr tarixli 103 nömrəli Sərəncamı ilə 2009-cu il Azərbaycan Respublikasında “Uşaq ili” elan edilmişdir.

Uşaq hüquqları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına, Uşaq Hüquqları Bəyannaməsinə, Uşaq Hüquqlarına dair Konvensiyaya və digər beynəlxalq hüquq normalarına uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasında uşaqların hüquqlarını və azadlıqlarını, uşaqlar barəsində dövlət siyasətinin əsas prinsiplərini, onların müdafiəsi sahəsində dövlət orqanlarının, digər hüquqi və fiziki şəxslərin vəzifələrini müəyyən edir.

Maddə 3. Uşaqlar barəsində dövlət siyasəti

Uşaqlar barəsində dövlət siyasəti hər bir uşağın və məişət şəraitində böyüyüb tərbiyə olunmasının, mütərəqqi tələblər əsasında təhsil almasının, layiqli vətəndaş kimi formalaşmasının təmin edilməsinə yönəldilir. Dövlət siyasəti milli və yerli xüsusiyyətlər nəzərə alınmaqla yaradılmış məqsədli uşaq sosial proqramları əsasında həyata keçirilir. Bu proqramların yerinə yetirilməsinə dövlət orqanları ilə yanaşı digər hüquqi və fiziki şəxslər də iştirak edə bilərlər.

Maddə 4. Uşaq hüquqlarını müdafiə edən orqanlar, birliklər və təşkilatlar

Azərbaycan Respublikasında uşaq hüquqlarının müdafiəsini müvafiq icra hakimiyyəti, məhkəmə və prokurorluq orqanları, bələdiyyələr, habelə ictimai birliklər, həmkarlar ittifaqı təşkilatları təmin etməlidirlər. Bu orqanlar, birliklər və təşkilatlar fəaliyyətlərində uşaq hüquqlarının üstün mühafizəsi prinsipini əsas tutmalıdırlar.

Maddə 9. Uşağın həyatı və sağlamlığının mühafizəsi hüququ

Hər bir uşağın həyat və sağlamlığının mühafizə edilməsi hüquqi vardır. Dövlət uşaqların həyatının mühafizəsi və sağlam inkişafını təmin edir, ekoloji təhlükəsizliyini təmin edən şərait yaradır, onların keyfiyyətli yeməklə, içməli təmiz su ilə təchizi üçün müvafiq tədbirlər görür.

Alkoqol və tütün məmulatlarının uşaqlara satılması, əmək şəraiti ağır, zərərli olan iş yerlərində, o cümlədən yeraltı tunellərdə, şaxtalarda və digər yeraltı işlərdə, habelə onların əxlaqi kamilliyinə mənfi təsir göstərən gecə klublarında, barlarda, eləcə də spirtli içkilərin, tütün məmulatlarının, narkotik vasitələrin və preparatların istehsalı, daşınması, satışı və saxlanması işlərində, həmçinin narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının dövriyyəsi ilə bağlı işlərdə uşaq əməyinin tətbiq edilməsi qadağandır.

3. Sosial pedaqogikada yetim uşaqların tərbiyəsi problemi

Demografik proseslər həmişə uşaq və yeniyetmələrin həyatına müxtəlif yollarla nüfuz etmiş, onların insanlara və özlərinə münasibətlərinin formalaşmasında az rol oynamamışdır. Demografiyada uşağın hər iki valideynini itirməsi ən ağır proseslərdən biri kimi qiymətləndirilir. Adi həyatda belə hallara çox təsadüf edilmir. Lakin xüsusən də, müharibə şəraitində, zələlə nəticəsində belə hallar çox olur. Gündəlik həyatımızda isə müəyyən qəzalar, xəstəliklər və bu kimi başqa hadisələr nəticəsində hər iki valideynini itirmiş uşaqlara rast gəlinir.

Sosial yetimlik - sosial hadisə olub, cəmiyyətdə valideynlərini itirmiş, valideyn himayəsindən məhrum olan, valideynlərin öz hüquqlarını itirmiş, naməlum səbəbdən valideyni olmayan uşaqların sayı ilə şərtlənir. Bu həm də həmin uşaqlardır ki, valideynləri hüquqları əllərindən alınmasa da, onların qayğısına qalmırlar. Boşanmaların artması, uşağı valideynlərindən birinin tərbiyə etməsi, nigahdan kənar doğulan uşaqların sayının artması, valideynlərin işsizliyi uşaqların davranışında əyintilərin yaranmasına səbəb olur.

Tərbiyə nəzəriyyəsi və təcrübəsi sahəsində ilk demografik problem, görünür, yetim uşaqlar problemi olmuşdur. Yetim evlərinin yaranması ilə bu problem də kəskinləşmiş və daha geniş miqyasda diqqəti cəlb etməyə başlamışdır.

Yetim evlərində uşaqların günü yaxşı keçmir. Hələ 1760-cı ildə ispan yepiskoplarından biri öz gündəliyində yazmışdır: “Yetim evində uşaq kədərli olur və onların bir çoxu kədər çəkdiyi üçün ölür”. XIX əsrin sonu XX əsrin əvvəllərində

dünyanın müxtəlif ölkələrində yetim evləri şəbəkəsinin genişləndiyi bir şəraitdə belə faktlar diqqəti xüsusilə cəlb etməyə başladı. Kiçik yaşlı yetim uşaqlar arasında həyatlarının ilk aylarında və ilində ölüm hadisəsi çox idi. Sağ qalan uşaqlar isə özlərinin ümumi fiziki və psixi inkişafına görə həmyaşlarından kəskin surətdə geri qalırdılar: 3 yaşında onlar, demək olar ki, danışmır, tərbiyəçilərin sözüünə baxmır, özlərini həddindən artıq passiv və ya əksinə, aqressiv aparırdılar. Bu kimi çoxlu nümunələr göstərə bilərik.

Pedaqoq Yanuş Korçak yazırdı ki, mən tərbiyəçi rolunda 100 nəfər yetim oğlan və qızın tərbiyə olunduğu şəhər internatının “qəmli sirləri” ilə ətraflı tanış olmuşdum. Görkəmli pedaqoqun fikrincə, internatda uşaqları yorub əldən salırlar. Cəld, zirək uşaqlar nəzarətçiləri aldatmağa, onların aramsız himayəsindən canlarını qurtarmağa çalışır, öz hüquqları uğrunda ümitsiz, çarəsiz halda, ancaq səylə mübarizə aparırdılar.

Məlum olduğu kimi, demoqrafik proseslərin ağır nəticələri əsasında meydana gələn yetim uşaqların böyük əksəriyyəti yetim evlərində tərbiyə olunurlar, bir çoxu isə ailə şəraitində böyüyür və ümumtəhsil məktəblərində təhsil alırlar. Alimlərin əksəriyyətinin fikrincə, belə şagirdlərin ümumtəhsil məktəblərində təhsil alması daha məqsədəuyğundur.

Yetim evlərində və internat məktəblərində uşaqların tərbiyəsi üçün nə qədər əlverişli şərait yaradılırsa-yaradılsın, o, ailəni əvəz edə bilməz. Onlar min cür əzab-əziyyətə qatlaşaraq uşaqlarını ana qayğısı ilə böyüdür, ümumtəhsil məktəblərində yaxşı oxumaları üçün əllərindən gələni əsirgəmirlər.

Müəyyən olunmuşdur ki, uşaq evlərinə və internat məktəblərinə düşmüş uşaqlar sadə olmayan göstəricilərlə diqqəti cəlb edirlər. Onların bir çoxunun fiziki və psixi inkişafında nöqsanlar özünü göstərir. Bir çox hallarda əqli inkişafın ləngiməsi, emosional zəmində özünəməxsus pozuntuların əmələ gəlməsi və s. müşahidə olunur. Çox vaxt onlar alkoqolizmə, narkotizmə meyl edirlər.

Ümumtəhsil məktəbində isə yetim uşaqlar müxtəlif tipli ailələrə mənsub olan uşaqlarla birlikdə təhsil alırlar. Yetim uşaqlar öz həyatlarının haradasa adi uşaqların həyatından fərqləndiyini hiss edirlər. Bu fərqli cəhətlər onların özləri haqqındakı təsəvvürlərində, mənlilik şüurlarının xüsusiyyətlərində əks olunur. Lakin müəllim sinifdə sağlam psixoloji iqlim yaradanda, çox vaxt məharətlə bu fərqləri neytrallaşdırır. Şagirdlər

bir-birinə qaynayıb qarışanda, yetim uşaqların çoxu adi uşaqlarla dostluq etməyə, oturub durmağa başlayırlar.

İnternat-məktəblər valideynlərlə əlaqə saxlasalar da, bu çox vaxt ötəri, təsadüfi, formal xarakter daşıyır. Valideynlərin çoxu internata sadəcə olaraq uşağı görmək üçün gəlir, ən yaxşı halda şirin dil töküb oğluna və qızına “tezliklə onu evə aparacağı ilə” təsəlli verirlər. Uşaqlar öz acı təcrübələrinin məntiqi ilə onsuz da inanmırlar.

Neqativ demoqrafik təsirlərin aradan qaldırılmasında ümumtəhsil məktəblərinin öz xüsusiyyətləri vardır. İctimai təcrübə bu vacib problemin öyrənilməsinə zəruri surətdə tələb edir. Məktəb təcrübəsində müəllimlər həmin problemlərlə bilavasitə rastlaşırlar, bu sahədə lazımı hazırlığa və iş səriştəsinə malik olmadıqları üçün çox vaxt onları elmi-pedaqoji səviyyədə həll edə bilmir və işdə ciddi səhvlərə yol verirlər.

4. Sosial pedaqogikada miqrant uşaqların tərbiyəsi

Keçən əsrin ortalarından etibarən dünyanın bütün ölkələrində olduğu kimi, ölkəmizdə də miqrasiya prosesləri intensiv xarakter daşdı. İnsanların kənddən şəhərə axını başlamışdı. Elmi-texniki tərəqqi nəticəsində, insanların təhsil almağa həvəslərinin artması, şəhərdə iş yerlərinin çoxalması, mədəni-maarif ocaqlarının kəndlə müqayisədə şəhərlərdə çox olması və s. nəticəsində insanlar kənd həyat tərzini şəhər həyat təzi ilə əvəz edirlər.

Qeyd edək ki, kənd, rayon, qəsəbə, qəsəbə tipli şəhərlər, kiçik şəhər, orta şəhər, iri şəhər və böyük şəhər uşağın sosiallaşması baxımından, bir-birindən fərqləndiyi üçün ailə bir yerdən digərinə köçdükdə uşaq müəyyən çətinliklərlə rastlaşır. Məsələn, kənddə və ya rayonda yaşamış ailə şəhərə köçdükdə şagirdə valideynlər kimi, öz mühitini dəyişmiş olur və onun sosiallaşması yeni mühitdə formalaşmağa başlayır. Bu zaman köhnə mühitlə yeni mühit arasında ziddiyyət yaranır. Bu ziddiyyətin həll edilməsi şagirdin yeni mühitə necə adaptasiya olunmasından asılıdır. Belə hallarda sinif rəhbəri və sosial pedaqog miqrant uşaqlarla pedaqoji iş aparmalı, bu uşaqların tərbiyəsinin düzgün istiqamətlənməsinə diqqət yetirməlidir.

İlk növbədə, valideynlərlə pedaqoji işin düzgün təşkili xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Valideynə əvvəlki yaşayış məskəni ilə indiki yaşayış məskəni arasındakı fərqlər tərbiyə baxımından izah edilməli, yeni tərbiyə şəraitinin uşağa sosial təsiri haqqında məlumat

verilməli, ona yeni mühitin tərbiyəsinə uyğun metodikalar izah olunmalıdır. Bununla yanaşı, məktəbdə şagirdin özü ilə də müxtəlif səpkidə pədaqoji işlər həyata keçirilməlidir. İlk olaraq, şagirdlərə sinif yoldaşları ilə ünsiyyətini yaxşılaşdırmaq, onları sinifdaxili münasibətlər sistemində daxil etmək vacibdir. Miqrant uşaqlar əksər hallarda ünsiyyətə qatılmaz olurlar. Özləri də onları əhatə edən uşaqlarla ünsiyyətə girə bilmirlər. Lakin birdən-birə kollektivi dəyişmək, yeni uşaqlarla dil tapmaq özü də müəyyən çətinliklərlə müşayiət olunur. Buna görə də, miqrant şagirdin sinifdaxili münasibətlərə daxil olmasına sosial pədaqoq və müəllimlər tərəfindən dəstək verilməlidir.

Belə şagirdlərin təlim müvəffəqiyyətinə də müəllimlər diqqət yetirməlidirlər. Əvvəlki məktəbin adətlərindən, yoldaşlarından, müəllimlərindən uzaq düşən şagirdin hiss və həyəcanlarına qayğı ilə yanaşmaq zəruridir. Bu uşaqlarla iş zamanı çalışmaq lazımdır ki, onlar daxil olduqları sinifə tez adaptasiya olsunlar. Adaptasiya prosesi nə qədər qısa olarsa, şagirdin müvəffəqiyyətləri də bir o qədər çox olar.

5. “Çətin uşaqlar” problemi və onların tərbiyəsinin sosial-pədaqoji məsələləri

Bildiyimiz kimi, hər bir uşaq özünəməxsus bacarıq və qabiliyyətlərə malik olur. Bu bacarıq və qabiliyyətlər sosiallaşma prosesində inkişaf edir və formalaşır. Çətin adlandırdığımız şagirdlər isə elə stiusiyaya düşürlər ki, onlarda bu keyfiyyətlərin formalaşma imkanları məhdudlaşır, onların cəmiyyətə inteqrasiyası çətinləşir. Davranışında əyintilərin olması uşaqlar üçün təhlükə yaradır onlar qəsdə cəhd edir, təlimdən uzaqlaşır, öz gələcəklərini düşünmürlər. Onların həyat tərzi sağlamlıqları üçün təhlükəyə çevrilir.

Uşaq anadan çətin uşaq kimi doğulmur. O, həyatda “çətin uşaq” statusunu qazanır. Uşağın “çətin” uşağa çevrilməsinin başlıca səbəbini onun özündə deyil, onu əhatə edən münasibətlər sistemində, ilk növbədə, ailədə və məktəbdə onunla münasibətdə edilən səhvlərin nəticəsində axtarmaq lazımdır.

Hər bir insanın sosial tərbiyəsi ailədən başlayır. Heç də bütün ailələr uşağın gələcək xoşbəxtliyini təmin etmək üçün obrazlı desək, sosial tərbiyənin özülünü möhkəm qoya bilmirlər. Bu, hər şeydən əvvəl, ailədaxili münasibətlərin düzgün tənzimlənməsindən irəli gəlir.

Müxtəlif demoqrafik amillərin – boşanmanın, ölümün, miqrasiyanın, təkrar

nigahın və başqa amillərin neqatiiv təsirlərinin nəticəsində ailədə özünəməxsus ağır demoqrafik situasiya yaranır. Valideynin intellektual və pedaqoji səviyyəsi yaranmış ağır demoqrafik situasiyadan çıxmaq imkanı vermədikdə ailədaxili münasibətlərdə pozulmalar baş verir. Bəzən elə düşünürlər ki, uşaqlar münasibətlərin pozulmasını müşahidə edirlər. Lakin uşaq ailədə baş verən bütün hadisələrin iştirakçısıdır. Valideynlər arasında münasibətlər pozulanda, uşağın da ailənin digər üzvləri ilə, ilk növbədə, ata və ya anası, atalıq və ya analıq ilə münasibətləri pozulur. Bu zaman uşaqlar ailədə yaranmış bu gərginliklərin səbəblərini axtarırlar. Bir halda anasını, digər halda atasını qınayır. Nəticədə uşaq küçəyə üz tutur, öz maraq və tələbatlarını küçə qruplarında ödəməyə başlayır. Başlı öz problemlərinə qarışan valideynlər bu zaman uşağa heç bir müsbət təsir göstərə bilmirlər. Bu proses uzun müddət davam etdikdə, onların gözü qarşısında, onların xəbəri olmadan “çətin” uşaq formalaşmağa başlayır. Tədrisə o, məktəbə getmir, tez-tez dərs buraxır, dərslərini oxumur, təlim maraqları onun üçün öz əhəmiyyətini itirir. Valideynlər belə situasiyada məktəblə əlaqəni yaxşılaşdırmadıqda, uşağın tərbiyəsi ilə bağlı köklü pedaqoji tədbirlər görmədikdə, uşaq asanlıqla həddi-buluğa çatmayan cinayətkara çevrilə bilər.

Bu bir reallıqdır ki, belə şagirdlər hər bir sinifdə ola bilər. Onların təlim motivlərində və fəalliyətində neqativ dəyişikliklər yaranır. Bunun nəticəsi olaraq, onların əvvəlcə sinif yoldaşları ilə, sonra isə münaqişələr yaranır. Münaqişələr çoxaldıqca bu şagirdlər sinifdaxili münasibətlər sistemində yad bir insana çevrilməyə başlayırlar. Heç kim onlarla dostluq etmək istəmir. Tədrisən, sinifdə baş verən hər hansı bir neqativ halda, təqsiri oldu-olmadı onu günahlandırmağa başlayırlar.

Belə hallarda təcrübəli müəllimlər düzgün qərar qəbul edərək şagirdin ailə vəziyyətini öyrənir, ona kömək əlini uzadaraq, həm valideynlərlə pedaqoji iş aparır, həm də şagirdin sinifdaxili münasibətlər sistemində yadlaşmasına imkan vermir, ona diqqət və qayğı göstərərək, çətin vəziyyətdən çıxarırlar.

Sinifdaxili münasibətlərdə yadlaşan şagirdlər isə belə hallarda çox vaxt dərstdən qaçır və ya məktəbə gəlmir, məktəbdənkənar mühitdə isə məktəbin çətin şagirdləri bir-birləri ilə birləşərək, qrup halında antisosial hərəkətlərə yol verməyə başlayırlar. Göründüyü kimi, uşaqlar həm ailədə, həm də məktəbdə “yadlaşdıqda”, diqqətdən

kənarda qaldıqda, unudulduqda, cəmiyyətə adaptasiya edə bilmədikdə çətin şagirdlərə çevrilirlər. Çətin şagirdlərlə iş zamanı sosial pedaqoji iş onların yenidəntərbiyəsi müstəvisində həyata keçirilməlidir. Bu isə daha çətin, daha mürəkkəb və uzunmüddətli sosial pedaqoji işdir.

Yenidəntərbiyə - həm tərbiyə olunan, həm də tərbiyəçi üçün çox çətin bir prosesdir. Tərbiyə olunan yeni yolun perspektivləri ilə maraqlandırılmalıdır. Tərbiyəçi isə insana inanmalı, onun keçmişini xatırlamadan bu gününü təhlil etməli, gələcəyini təsəvvür etməlidir. Bu prosesdə tərbiyə olunanlar öz hərəkətlərinə, müsbət və mənfi cəhətlərinə qiymət verməyi, onların səbəblərini araşdırmağı, sonrakı davranışın müstəqil yollarını tapmağı bacarmalıdır. Çətin uşaqlarla iş zamanı sosial pedaqoq hər bir tərbiyə olunan üçün psixoloji xəritə hazırlayır ki, bu da tərbiyə sosial pedaqoqun şəxsiyyətlə işinin xüsusiyyətidir. Belə uşaqların həddən artıq dözümsüz, çılğın olmasını nəzərə alaraq sosial işçi elə fəaliyyət növü seçməlidir ki, münaqişələr zamanı onlar özünü düzümlü və təmkinli apara bilsin. Pedaqoqun vəzifəsi yeniyetmədə dözümlülük, diqqət, təmkin tərbiyə etməkdən ibarətdir.

Sosial pedaqoq həm sinif rəhbərləri, həm də müəllimlərlə birlikdə fəaliyyət göstərməlidir. Şagirdin maraqlarının öyrənilməsi və həmin maraqlardan çıxış edərək bu şagirdlərlə sosial-pedaqoji iş aparmalı, onları məktəbə həvəsləndirməli, məktəb həyatında onlar üçün maraqlı məqamlar qabardılmalıdır. Tədrisən, onlar asudə vaxtın səmərəli təşkili baxımından, müəyyən tədbirlərə cəlb edilməlidir. Eləcə də zamanla çətin şagirdi sinif kollektivi üçün keçirilən faydalı tədbirin təşkilatçısına çevirmək olar.

Bu gün sosial pedaqoqun insanlarla sosial pedaqoji iş aparması üçün çoxlu texnologiyalar var. Bu texnologiyalardan düzgün istifadə edilərsə, istənilən uşağın problemlərini həll etmək, onun cəmiyyətə inteqrasiyasını, mühitə adaptasiyasını, lazımı səviyyədə sosiallaşmasını həyata keçirmək olar.